

УДК 336.717.4:339.9

DOI:10.32680/2409-9260-2023-7-8-308-309-76-85

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНИХ БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМ СВІТУ

Коваленко В. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

e-mail: kovalenko-6868@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-2783-186X

Сергєєва О. С., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

e-mail: lenasergeeva2007@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-5523-3894

***Анотація.** Метою написання статті є аналіз розвитку регіональних банківських систем світу та розробка основних стратегічних напрямів їх взаємодії для нівелювання геополітичних шоків. Геополітичний шок, спричинений повномасштабним російським вторгненням в Україну, разом із макрофінансовими наслідками збільшили невизначеність та ризики для європейської економіки та інших регіонів світу. У цих умовах надзвичайної уваги заслуговує проблема забезпечення конкурентоспроможності регіональних банківських систем світу. Світовий фінансовий ринок потерпав від глобального інфляційного тиску і економічних потрясінь ще до повномасштабного російського вторгнення в Україну в лютому 2022 р. Враховуючи, що центральні банки, зокрема Федеральна резервна система США, Європейський центральний банк і Банк Англії, нині здійснюють чітку програму підвищення відсоткових ставок і починають згортати заходи стимулювання, можна вважати, що почалася нова економічна фаза. Загальна стійкість глобальної фінансової системи, як і раніше, виглядає надійною, а сукупний капітал першого рівня продовжує зростати. Міжнародний рейтинг світових банків є свідченням того, що світові регіональні банківські системи нині мають достатньо високий рівень фінансової стійкості. Ключовими напрямами подальшого функціонування регіональних банківських систем світу є підвищення стресостійкості до швидкоплинних макрофінансових та геополітичних потрясінь; вирішення завдань цифровізації та посилення управлінської здатності органів керівництва.*

***Ключові слова:** регіональні банківські системи світу, конкурентоспроможність, банківський капітал, рентабельність, прибутковість, фінансова стійкість.*

COMPETITIVENESS OF THE WORLD REGIONAL BANKING SYSTEMS

Kovalenko Victoria, D. Sc. (Economics), Professor, Professor, Department of Banking, Odesa National University of Economics, Odesa, Ukraine

e-mail: kovalenko-6868@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-2783-186X

Serhieieva Olena, PhD (Economics), Associate Professor, Department of Banking Odesa National University of Economics, Odesa, Ukraine

e-mail: lenasergeeva2007@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-5523-3894

***Abstract.** Under modern conditions, when all countries of the world have passed the COVID-19 pandemic and have been under the influence of russia's military aggression against Ukraine for more than a year, negative dynamics are observed in all spheres of national economies, including financial sectors. Russia's invasion of Ukraine has exacerbated the problems with supply chains and caused commodity shortages around the world. In addition to the economic implications, in the coming months and years, this will create particular challenges for the international banks operating in russia and Ukraine and linked to them as the banks must navigate operational challenges and a heightened sanctions regime.*

The geopolitical shock caused by russia's invasion of Ukraine, together with the macro-financial consequences, have increased uncertainty and risks for the economy in Europe and other regions of the world. Under the conditions, the problem of ensuring the competitiveness of the world's regional banking systems deserves special attention.

The purpose of the study is to analyze the development of the world's regional banking systems and to develop the main strategic directions of their interaction in order to level geopolitical shocks.

Despite the russian federation's full-scale invasion of Ukraine in February 2022, the global financial market had already suffered from the global inflationary pressure and economic turmoil. Given that central banks, including the US Federal Reserve System, the European Central Bank and the Bank of England, are now implementing a clear program of raising interest rates and beginning

to wind down stimulus measures, a new economic phase is predicted to be underway. The overall stability of the global financial system still looks reliable, and the first level aggregate capital continues to grow. The international rating of world banks is evidence that the world's regional banking systems currently have a sufficiently high level of financial stability.

Summarizing the discussion above, we can conclude that the key directions for the further functioning of the world's regional banking systems are increasing stress resistance to fast-moving macro-financial and geopolitical upheavals; solving the tasks of digitization and strengthening the managerial capacity of the management bodies.

Key words: regional banking systems of the world, competitiveness, bank capital, profitability, yield, financial stability.

JEL Classification: C410, G210, G280, L110.

Постановка проблеми. У сучасних умовах, коли всі країни світу пройшли пандемію COVID-19 і вже понад рік перебувають під впливом військової агресії росії проти України, спостерігається негативна динаміка у всіх напрямках національних економік, у тому числі й фінансових секторах. Тому перед регіональними банківськими системами світу постає завдання збереження клієнтської бази, підтримки власного банківського бізнесу та забезпечення прибутковості.

Повномасштабне російське вторгнення в Україну посилює проблеми з ланцюжками поставок та нестачу сировинних товарів у всьому світі. Крім економічних наслідків у найближчі місяці та роки це створить особливі проблеми для міжнародних банків, які працюють у росії та Україні та пов'язані з ними, оскільки вони мають долати операційні проблеми та посилений режим санкцій.

Геополітичний шок, спричинений повномасштабним російським вторгненням в Україну, разом із макрофінансовими наслідками збільшили невизначеність та ризики для європейської економіки та інших регіонів світу. У цих умовах надзвичайної уваги заслуговує проблема забезпечення конкурентоспроможності регіональних банківських систем світу.

Банківські системи світу зіткнулися з низкою проблем, а саме зі збільшенням обсягів проблемних позичок та резервів за ними, відсутністю зовнішніх інвестицій, проблемами із запозиченням ресурсів на внутрішньому ринку, що посилює конкуренцію. Тому дослідження визначальних тенденцій розвитку регіональних банківських систем світу та визначення індикаторів їхньої конкурентоспроможності нині є досить актуальними для забезпечення єдиної стратегічної політики щодо вимірів взаємодії між країнами у спектрі розробки вектора подолання кризових ситуацій, що виникають у наш час у світовій фінансовій системі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні тенденції забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів економічної діяльності та банків розглянуті у працях зарубіжних науковців: Б. Сміта [1], Е. Перотті та С. Хав'єра [2], К. Шека, М. Чигак та С. Вулфа [3], Д. Фальчола, М. Янсен та В. Ролло [4], Чі-Вей Су, Мен Цінь, Саїд Кумайл Аббас Різві та Мухаммад Умар [5], М. Аміні та А. Рахмані [6].

Серед українських дослідників слід виокремити наукові праці у цьому напрямі Т. Гончаренко [7], А. Шіріняна та Л. Шірінян [8], О. Андренко та С. Мордовцева [9], Ю. Самборської-Музичко [10].

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз наукових джерел засвідчив, що нині актуальним питанням є формування єдиної стратегічної політики щодо вимірів взаємодії між країнами у спектрі розробки вектора подолання кризових ситуацій, що виникають у наш час у світовій фінансовій системі.

Метою дослідження є аналіз розвитку регіональних банківських систем світу та розробка основних стратегічних напрямів їх взаємодії для нівелювання геополітичних шоків.

Основний матеріал. Конкурентоспроможність вважається комплексною порівняльною економічною категорією, яка характеризує переваги переліку показників-критеріїв, що свідчать про успішність суб'єкта на певному ринку за деякий часовий проміжок, порівнюючи з показниками конкурентів. Специфічність банківської конкурентоспроможності пояснюється специфікою банківського продукту, яка не має аналогів, проте може надаватися небанківськими фінансовими установами [10, с. 182].

А. Шірінян розглядає конкурентоспроможність ринку банківських послуг як комплексну порівняльну характеристику, що визначає ступінь переваги сукупності показників ринку банківських послуг над сукупністю показників інших секторів економіки і відповідних

ринків інших країн світу, характеризує спроможність вести суперництво і відображає узагальнену оцінку діяльності всіх банків на ринку за певний проміжок часу, результат і досконалість конкурентної взаємодії суб'єктів такого ринку [8, с. 19].

Існуючі наукові погляди та нормативна практика розходяться щодо того, чи є інтенсивна конкуренція у банківському секторі, чи сприяє його стабільності або навпаки призводить до накопичення ризиків. Теоретичні дослідження стверджують, що конкуренція зменшує прибутки та спонукає банки розпочинати роботу при ризикованих інвестиціях [1].

К. Шек та співавтори провели дослідження щодо концентрації та конкурентоспроможності у банківській сфері. Вони довели, що доцільність використання концентрації як заміника конкуренції може бути серйозно заперечена. Це має вирішальне значення для висновку про політичні наслідки, оскільки концентрація необов'язково передбачає відсутність конкуренції, враховуючи, що інші фактори, крім конкуренції, можуть стимулювати концентрацію [3, с. 6]. Так, наприклад, регуляторні ініціативи щодо збільшення капіталу можуть спровокувати хвилю злиттів, що значно підвищує рівень концентрації у галузі. Крім того, банківська система з високими вхідними бар'єрами, в яких невелика кількість установ домінує в галузі, може, однак, характеризуватись конкуренцією.

Слід звернути увагу на дослідження проведене Т. Гончаренко, яка довела, що конкурентоспроможність банків залежить від обраної моделі бізнес-стратегії. Авторка доказала, що у світовій практиці класифікація

бізнес-стратегій банків відбувається виходячи зі специфіки роботи банків: орієнтація на традиційні банківські операції (депозити та кредити) або залучення та розміщення коштів на міжбанківському чи фінансовому ринку в цілому [7, с. 47].

У науковій статті В. Коваленко та Я. Вербицької відзначається, що банки не можуть відразу стати міжнародними. Вони поступово розвиваються, маючи на початку лише деякі риси міжнародних банківських операцій, поступово підвищують свою конкурентоспроможність та набувають статусу транснаціонального банку [11, с. 35-37]. Авторки статті також виокремлюють 4 групи банків, що виконують міжнародні операції.

1 група – належать банки, що мають лише одну іноземну філію і в ній є незначна частка активів та прибутків.

2 група – належать ті банки, міжнародні філії яких приносять до 10% прибутку. Ці філії підпорядковані материнському банку та не мають статусу самостійного.

3 група – належать транснаціональні банківські угруповання. Їх прибуток від операцій на міжнародному ринку фінансових послуг становить 25-35% загального прибутку банку.

4 група – належать глобальні банки, що діють на ринках банківських послуг багатьох держав та їх головною метою є отримання прибутку від того типу послуг, що існує на тому чи іншому ринку [11].

Конкурентоспроможність регіональних банківських систем світу також залежить від розвитку інтеграційних процесів. Як зазначено у науковій статті О. Андренка та С. Мордовцева, інтеграційні процеси банківської системи передбачають кілька напрямів інтеграцій, представлених на рисунку 1 [9, с. 15].

Якщо повернутися до глобальної конкурентоспроможності світового ринку банківських послуг, то слід відмітити, що світовий фінансовий ринок потерпав від глобального інфляційного тиску і економічних потрясінь ще до повномасштабного російського вторгнення в Україну в лютому 2022 р. Враховуючи, що центральні банки, зокрема Федеральна резервна система США, Європейський центральний банк і Банк Англії, нині здійснюють чітку програму підвищення відсоткових ставок і починають згортати заходи стимулювання, можна вважати, що почалася нова економічна фаза.

Однак для банків це не є негативним трендом. У 2022 році спостерігається відновлення прибутковості ТОП 1000 найкращих світових банків, порівнюючи з минулим роком, коли банки в сукупності отримали сотні мільярдів доларів США збитків (табл. 1).

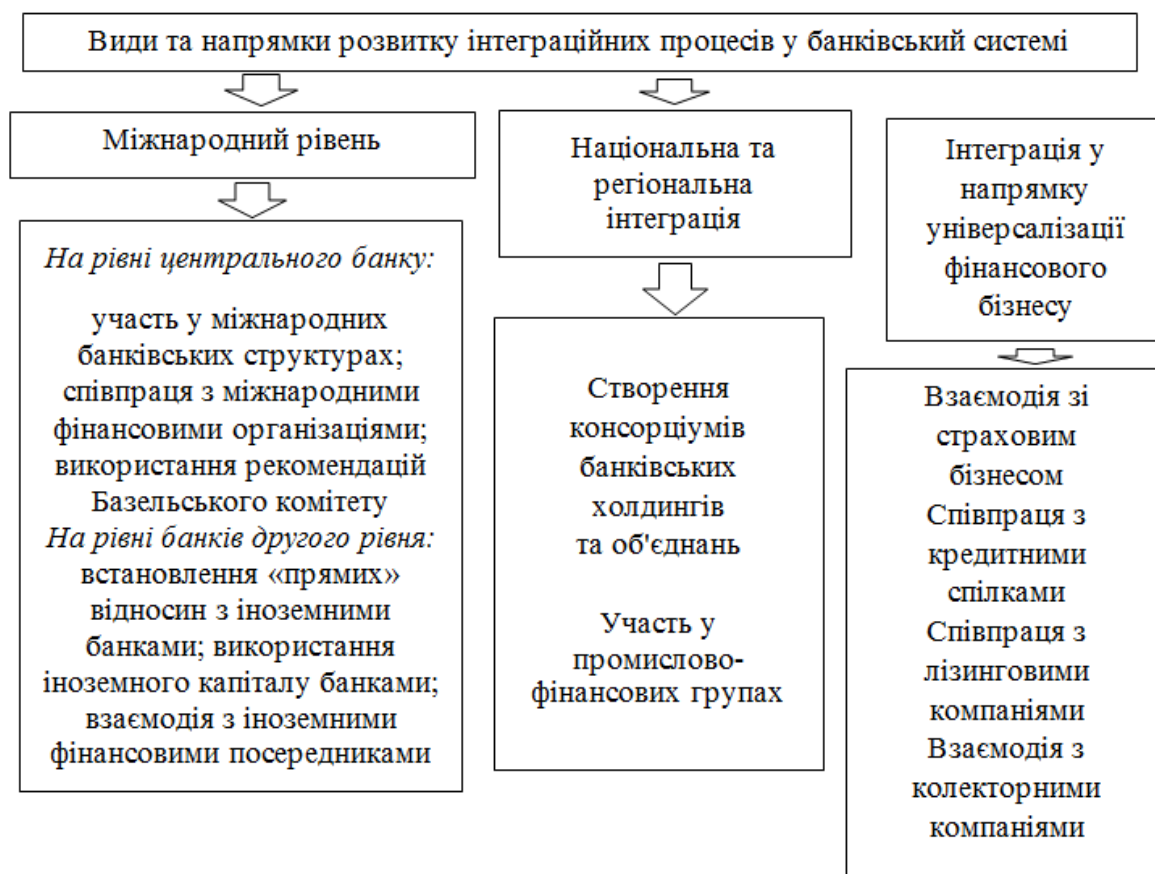

Рис. 1. Розвиток інтеграційних процесів у банківській системі

Джерело: [9, с. 15].

Таблиця 1

Динаміка основних індикаторів ТОП 1000 банків у 2022 році

Індикатори	2022 рік	2021 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р.(п.п.), %
Сукупні активи, млрд. дол. США	154 211	148 583	3,79
Сукупний капітал 1 рівня, млрд. дол. США	10 383	9913	4,74
Прибуток до оподаткування, млрд. дол. США	1439	936	53,73
Прибутковість капіталу 1 рівня, %	11,09	7,57	352,07
Рентабельність активів,%	0,75	0,51	23,67

Джерело: складено авторами за матеріалами [12].

Як свідчать дані таблиці 1, рентабельність активів у Топ-1000 у 2022 р. становить 0,75%, порівнюючи з 0,51% у 2021 р., що загалом відповідає результатам 2020 р. у Топ-1000. Прибуток у відсотках від капіталу першого рівня також збільшився з 7,57% минулого року до 11,09% у 2022 р., що вище за показник 2020 року. У доларовому та центовому вираженні сукупний прибуток до оподаткування досяг 1,44 трлн. доларів США – це найвищий показник за історію, зареєстрований у ТОП-1000.

Загальна стійкість глобальної фінансової системи, як і раніше, виглядає надійною, а сукупний капітал першого рівня продовжує зростати. Мінімальний капітал першого рівня банку, що входить до ТОП-1000, у 2022 році становить 556 млн. дол. США, порівнюючи з

547 млн. дол. США минулого року. Сукупний капітал першого рівня вперше перевищив 10 трлн. дол. США, досягнувши 10,38 трлн. дол. США, що на 4,7% більше, ніж торік. Сукупні активи також досягли найвищого рівня, збільшившись на 3,8% у річному обчисленні та досягнувши 154,21 трлн. дол. США. Проте темпи зростання капіталу та активів першого рівня значно сповільнилися, порівнюючи з минулим. У період із 2020 по 2021 роки сукупний капітал першого рівня зріс на 12,7%, а активи – на 16,0% (рис. 2).

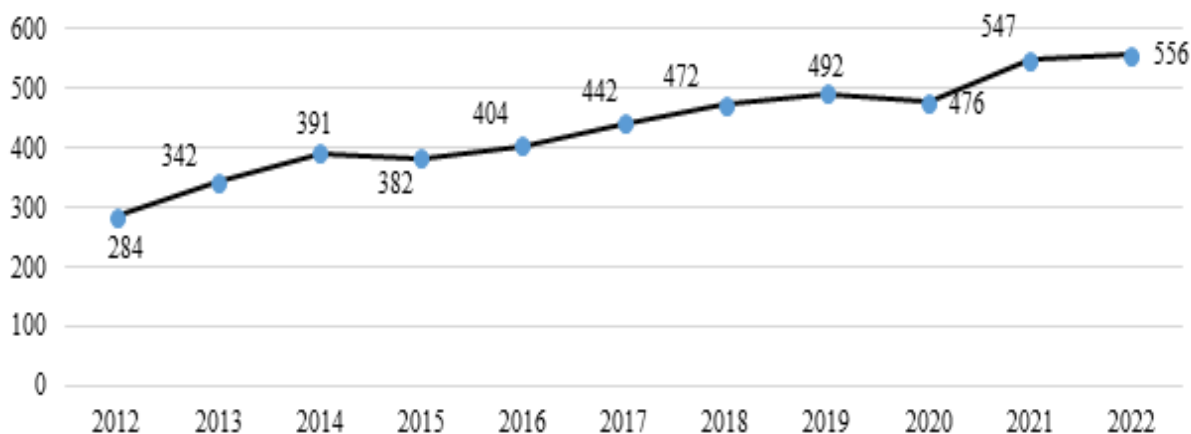

Рис. 2.1. Динаміка мінімального розміру капіталу ТОП-1000 банків світу за період 2012-2022 рр., млрд. дол. США

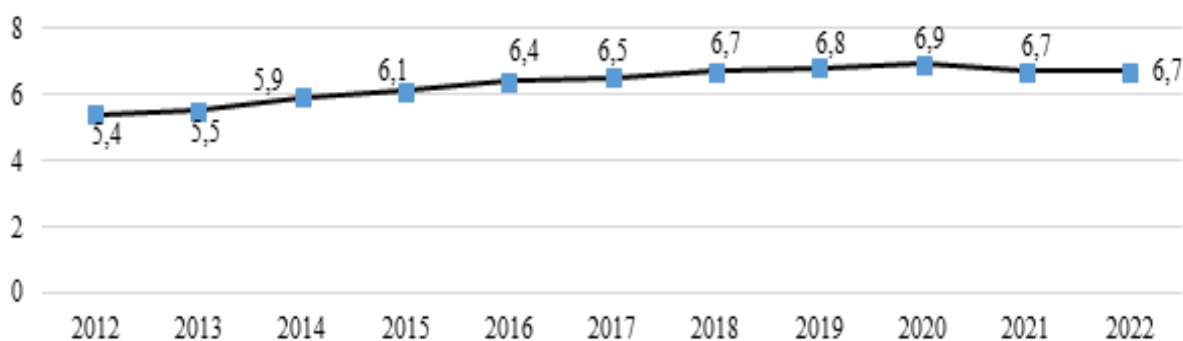

Рис. 2.2. Динаміка співвідношення капіталу 1-го рівня до активів ТОП-1000 банків світу за період 2012-2022 рр., %

Рис. 2. Динаміка індикаторів капіталу ТОП-1000 банків світу за період 2012-2022 рр., млрд. дол. США

Джерело: складено авторами за матеріалами [12].

Також, якщо проаналізувати конкурентоспроможність банківських систем у регіональному світовому вимірі, то можна спостерігати їх певні регіональні відмінності. Так, у той час як капітал першого рівня зріс на 9,1% в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні і досяг 5,19 трлн. дол. США (вперше він перевищив 5 трлн. дол. США для будь-якого регіону), у Західній Європі він знизився на 3,6%, до 2,37 трлн. дол. США. У Північній Америці капітал першого рівня збільшився на 6,2% і сягнув 1,95 трлн. дол. США. В Африці, на Близькому Сході та в Південній Америці капітал першого рівня зріс на 9,3%, 11,1% та 7,6% відповідно (табл. 2).

Таблиця 2

Основні показники у розрізі регіонів світу за капіталом першого рівня, активами та прибутком до оподаткування (млрд. дол. США)

Регіон світу	Капітал 1 рівня	Активи	Прибуток до оподаткування
Китай	3375	41 529	400

Країни ЄС	1501	29 877	158
Японія	643	14 308	44
Великобританія	442	8887	55
США	1654	21 870	343

Джерело: складено авторами за матеріалами [12]

Слід відмітити, що зростання в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, як і раніше, зумовлене Китаєм, на частку якого припадає 3,38 трлн. дол. США капіталу першого рівня у регіоні, водночас сукупний капітал першого рівня для банків країни зріс на 14,4% у річному обчисленні. Зазначене достатньо яскраво виражено у порівнянні з Японією, де капітал першого рівня скоротився на 0,3% до 642,6 млрд. дол. США – найнижчого значення з 2017 року. Однак показники Японії були спричинені падінням обмінного курсу єни щодо долара США.

Слід звернути увагу на дослідження, проведене Чі-Вей Су, Мен Цінь, Саїд Кумайл Аббас Різві та Мухаммад Умар [5], які встановили, що відсутність консенсусу щодо конкуренції серед банків приносить стабільність або не стабільність у фінансову систему. Результати їх дослідження засвідчили, що конкуренція у банківському секторі призводить до негативного впливу на виникнення системного ризику. Це означає, що про зворотній зв'язок між силою конкуренції і висотою ризику – сильна конкуренція негативна для ризику і позитивна для банківської діяльності.

М. Аміні та А. Рахмані у своєму дослідженні [6] показали, як стратегічна гнучкість впливає на конкурентоспроможність банків Ірану. Ними була побудована модель, яка пов'язує стратегічну гнучкість і конкурентоспроможність. Незалежною змінною обрано стратегічну гнучкість з п'ятьма вимірами: чіткість бачення, розуміння основних можливостей, спільної відповідальності, вибір стратегічних цілей та вжиття заходів. Залежною змінною стала конкурентоспроможність, що вимірюється чотирма показниками якості – інновації, гнучкість, надійність та лідерство за витратами. В результаті підтверджено, що гнучка управлінська стратегія безпосередньо впливає на ефективність і залежність від мінімізації витрат на ведення банківського бізнесу, якості та швидкої реакції на зміни у попиті клієнтів та у поєднанні з необхідними стратегіями для досягнення конкурентних переваг.

У Західній Європі лише у семи з 22 країн сукупний капітал першого рівня збільшився, порівнюючи з минулим роком, і це включає лише дві великі банківські економіки – Швейцарію та Великобританію (на 3,4% і лише на 0,9% відповідно до сукупного капіталу першого рівня).

У Франції, яка має найбільший сукупний капітал першого рівня серед усіх західноєвропейських країн у ТОП-1000, річне зниження становило 4,6%; в Іспанії спостерігалось зниження на 0,9%, а у Німеччині – на 4,1%. У Туреччині та Греції спостерігалось особливо значне зниження у відсотковому вираженні, на 30,0% та 26,2% відповідно. Щодо Туреччини, то слід зазначити, що на неї негативно вплинула девальвація валюти (табл. 3).

Таблиця 3

Регіональна сукупна рентабельність банків за регіонами світу у 2022 р., %

Регіон	Рентабельність інвестицій	Рентабельність капіталу	Рентабельність активів
Центральна та Східна Європа	1,94	16,86	17,74
Північна Америка	1,18	13,65	16,84
Латинська Америка	1,35	14,62	16,48
Африка	1,24	13,45	15,66
Середній Схід	1,27	11,07	12,5

Азіатсько-Тихоокеанський регіон (за винятком Китаю та Японії)	0,79	9.43	10.56
Китай	0,81	9,77	10
Європа	0,44	7,32	8.4
Японія	0,23	4,93	5.2

Джерело: складено авторами за матеріалами [12]

Щодо банків Китаю, то слід зазначити, що вони продовжували зміцнювати свої домінуючі позиції у ТОП-1000 банків світу.

Промислово-комерційний банк Китаю (ICBC) вже ціле десятиліття очолює рейтинг ТОП-1000. Його капітал першого рівня продовжує зростати, збільшившись на 68,9 млрд. дол. США, порівнюючи з 2021 р., і досягнув значення 508,85 млрд. дол. США – зростання на 15,7%. У нього більш ніж удвічі більше капіталу першого рівня, ніж у JPMorgan, найбільшого некитайського банку в рейтингу, що посідає п'яте місце. На його балансі також є гігантські активи на суму 5,52 трлн. дол. США.

Чотири інші китайські банки приєдналися до ICBC у ТОП-10, водночас China Construction Bank, Сільськогосподарський банк Китаю та Bank of China зберегли свої другу, третю та четверту позиції відповідно в рейтингу. Банк зв'язку також перемістився з 11-го на 10 місце. Це перший випадок, коли китайські банки становлять половину ТОП-10.

Хоча Китай нині займає домінуюче становище за розміром банків, кількість китайських банків у ТОП-1000 у 2022 р. скоротилася на чотири – до 140. Проте Китай залишається другим після США за загальною кількістю банків ТОП-1000, у якого 186 банків, – на вісім більше, ніж у 2021 р. (табл. 4).

Таблиця 4

Кількість банків за регіонами світу

Регіон	2021 р.	2022 р.	Зміни, +/-
Африка	35	38	3
Азіатсько-Тихоокеанський регіон	385	386	1
Карибський басейн	7	7	0
Центральна Америка	16	16	0
Центральна та Східна Європа	39	26	-13
Центральна Азія	3	4	1
Середній Схід	64	68	4
Північна Америка	193	201	8
Південна Америка	35	38	3
Західна Європа	223	216	-7

Джерело: складено авторами за матеріалами [12]

Слід відмітити, що у 2022 р. значних змін для Європи у рейтингах не відбулося. У Західній Європі діяльність зі злиття та поглинання (M&A) стала основною причиною скорочення семи банків з ТОП-1000. У регіоні Центральної та Східної Європи (ЦСЕ) на 13 банків менше, ніж у 2021 р.

Розглянемо тенденцію зміни прибутку, отриманого банками за регіонами світу (рис. 3).

Якщо проаналізувати дані рисунку 3, то в період з 2008 до 2009 року, під час фінансової кризи, банки Китаю не мали падіння прибутку до оподаткування. Водночас слід констатувати той факт, що їхній прибуток поступово зростає.

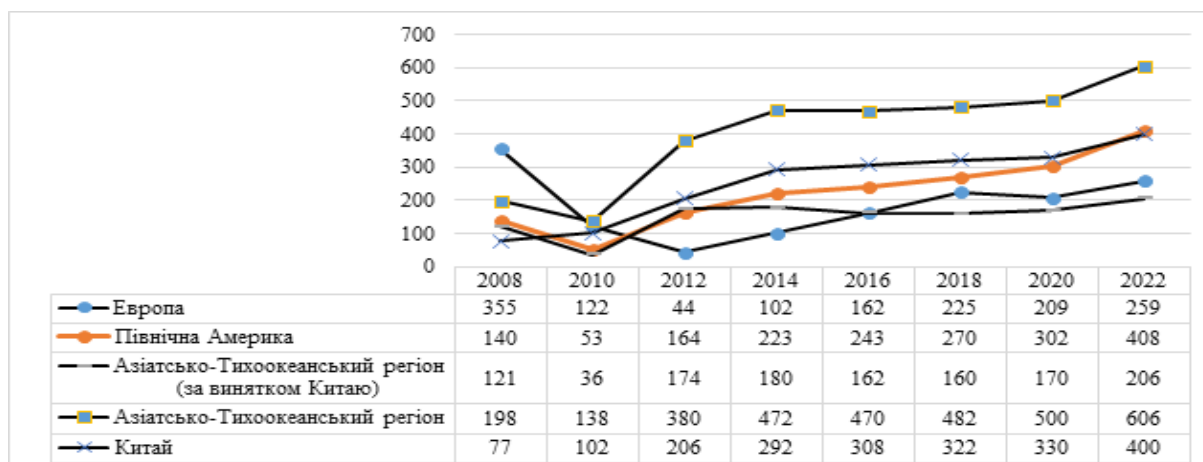

Рис. 3. Прибуток до оподаткування після фінансової кризи банків за регіонами світу за період 2008-2022 рр.

Джерело: складено авторами за матеріалами [12]

Для західноєвропейських банків, навіть через 13 років, їхній прибуток до оподаткування так і не відновився до рівня 2008 р. У 2008 р. прибуток банків західноєвропейських країн до сплати податків становив 355 млрд. дол. США, а наступного року він знизився на 390 млрд. дол. США (2009 рік). З того часу прибуток до оподаткування банків цих країн то піднімався, то падав, і у 2022 році цей показник – 258,75 млрд. дол. США – є найвищим, якого вони досягли з 2008 року.

Північноамериканські банки зазнали ще більших збитків у 2009 р., прибуток до оподаткування знизився на 216 млрд. дол. США. Однак, на відміну від Західної Європи, сукупний прибуток до вирахування податків у північноамериканських банках постійно зростав до минулого року. У 2011 р. вони відновилися до рівня 2008 р., у 2012 році перевищили прибуток банків західноєвропейських країн, а у 2022 р. цей показник вже становив 408,27 млрд. дол. США.

Для Азіатсько-Тихоокеанського регіону очевидним є той факт, якою мірою Китай став домінувати у банківській галузі регіону в посткризовий період. У 2008 р. сукупний прибуток банків Китаю до оподаткування склав 77 млрд. дол. США, порівнюючи з 121 млрд. дол. США в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, за винятком Китаю. У 2022 р. прибуток банків Китаю до оподаткування становить 400 млрд. дол. США, порівнюючи з рештою регіону 206 млрд. дол. США.

Слід зазначити, що регіональні банківські системи світу змінюють обсяги кредитування та залучення коштів (табл. 5).

Таблиця 5

Збільшення пропозиції кредитів та депозитів у розрізі регіональних банківських систем світу

Регіон	Зростання обсягів кредитування, %	Зростання обсягів залучення депозитів, %
Африка	10,23	10,95
Азіатсько-Тихоокеанський регіон та Центральна Азія	7,94	6,21
Центральна та Східна Європа	10,72	3,47
Європа	-2,95	0,37
Латинська Америка	2,4	-0,6
Середній Схід	10,15	10,64

Північна Америка	7,38	11,76
Разом	4,53	5,72
Усього за попередній рік	11,42	17,11

Джерело: [12]

Отже, міжнародний рейтинг світових банків є свідченням того, що світові регіональні банківські системи нині мають достатньо високий рівень фінансової стійкості.

Висновки. Загалом бізнес-моделі світових регіональних банківських систем виявилися відносно стійкими до швидких змін умов ведення бізнесу, але у світлі майбутніх проблем, пов'язаних із песимістичними макроекономічними перспективами, банки мають зосередитися на стратегічному управлінні, утримувати витрати на низькому рівні, оцінювати власний ризик-апетит.

Поряд із ризиками, пов'язаними з макрофінансовим середовищем, банки стикаються з низкою середньострокових проблем та можливостей, таких як просування цифровізації фінансової системи та перехід до «зеленої» економіки. Більше того, поточна геополітична ситуація та зростаюча залежність банків від ІТ-систем викликали зростання операційних ризиків та ризиків, пов'язаних з ІТ/кібер-технологіями, та збільшили потребу банків щодо усунення структурних недоліків у їх механізмах аутсорсингу та їх інфраструктурах ІТ-безпеки та кіберстійкості.

Ключовими напрямками подальшого функціонування регіональних банківських систем світу є підвищення стресостійкості до швидкоплинних макрофінансових та геополітичних потрясінь; вирішення завдань цифровізації та посилення управлінської здатності органів керівництва.

Список літератури

1. Smith, Bruce D. Private Information, Deposit Interest Rates, and the «Stability» of the Banking System. *Journal of Monetary Economics*. 1984. Vol. 14, P. 293–317.
2. Perotti, Enrico C., Javier Suarez. Last Bank Standing: What Do I Gain If You Fail? *European Economic Review*. 2002. Vol. 46. No. 9, P. 1599–1622.
3. Schaeck, K., Čihák, M., Wolfe, S. Are More Competitive Banking Systems More Stable? 2006. IMF Working Paper. WP/06/143. 37 p.
4. Falciola J., Jansen M., Rollo V. Defining firm competitiveness: A multidimensional framework. *World Development*. 2020. Vol. 129. 104857 DOI: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.104857>
5. Chi-Wei Su, Meng Qin, Syed Kumail Abbas Rizvi & Muhammad Umar. Bank competition in China: a blessing or a curse for financial system? *Economic Research*. 2021. Vol. 34 (1), P. 1244-1264, DOI: 10.1080/1331677X.2020.1820361
6. Mahyar A., Rahmani, Ali R., How Strategic Agility Affects the Competitive Capabilities of Private Banks. *International Journal of Basic and Applied Sciences*. 2023. Vol. 10 (01). P. 8397-8406. URL: SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4408544>. (дата звернення 18.08.2023).
7. Гончаренко Т. Аналіз моделей бізнес-стратегії банків: міжнародний та вітчизняний досвід. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30. № 1. Ч. 1. С. 42-49. DOI: <https://doi.org/10.35774/есона2020.01.01.042>.
8. Шірінян А. С., Шірінян Л. В. Конкурентоспроможність банківських послуг України: фактор суперництва, тенденції та результати. *Економіка України*. 2019. № 6 (691). С. 18-38.
9. Андриченко О. А., Мордовцев С. М. Теоретико-методичні основи інтеграції банківських установ на міжнародні фінансові ринки. *Вісник НТУ «ХП»*. 2020. № 4. С. 14-19. DOI: 10.20998/2519-4461.2020.4.14.
10. Самборська-Музичко Ю. О. Конкурентоспроможність як об'єкт аналізу при формуванні стратегії банку. *Економічний аналіз*. 2014. № 1. С. 181–188.
11. Коваленко В. В., Вербицька Я. Є. Конкурентоспроможність банків України в умовах економічної глобалізації. *International Scientific and Practical Conference “World Science”*. 2016. № 1(50). С. 35-38.
12. The Banker. Top 1000 World Banks ranking. URL: <https://top1000worldbanks.com/>. (дата

звернення 19.08.2023).

References

1. Smith, Bruce D. (1984). Private Information, Deposit Interest Rates, and the 'Stability' of the Banking System. *Journal of Monetary Economics*, 14, 293–317.
2. Perotti, Enrico C. & Javier Suarez (2002). "Last Bank Standing: What Do I Gain If You Fail?". *European Economic Review*, 46, 9, 1599–1622.
3. Schaeck, K., Čihák, M., Wolfe, S. (2006). Are More Competitive Banking Systems More Stable? IMF Working Paper, WP/06/143, 37 p.
4. Falciola, J., Jansen, M., Rollo, V. (2020). Defining firm competitiveness: A multidimensional framework. *World Development*, 129, 104857 DOI: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.104857>
5. Chi-Wei Su, Meng Qin, Syed Kumail Abbas Rizvi & Muhammad Umar (2021). Bank competition in China: a blessing or a curse for financial system? *Economic Research*, 34 (1), 244-1264, DOI: 10.1080/1331677X.2020.1820361
6. Mahyar A., Rahmani, Ali R. (2023). How Strategic Agility Affects the Competitive Capabilities of Private Banks. *International Journal of Basic and Applied Sciences*, 10:01, 8397-8406. Retrieved from SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4408544>.
7. Honcharenko, T. (2020). Analysis of bank business strategy models: international and domestic experience. *Ekonomichnyy analiz*, 30, 1, 42-49. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.01.042>. [In Ukrainian].
8. Shirinyan, A. S., Shirinyan, L. V. (2019). Competitiveness of Ukrainian banking services: rivalry factor, trends and results. *Ekonomika Ukrayiny*, 6 (691), 18-38. [In Ukrainian].
9. Andrenko, O. A., Mordovtsev, S. M. (2020). Theoretical and methodological foundations of the integration of banking institutions into international financial markets. *Visnyk NTU «KHPI»*, 4, 14-19. DOI: 10.20998/2519-4461.2020.4.14. [In Ukrainian].
10. Samborska-Muzychko, Yu. O. (2014). Competitiveness as an object of analysis in the formation of the bank's strategy. *Ekonomichnyy analiz*, 1, 181–188. [In Ukrainian].
11. Kovalenko, V. V., Verbytska, Ya. E. (2016). Competitiveness of Ukrainian banks in conditions of economic globalization. *International Scientific and Practical Conference "World Science"*, 1(50), 35-38. [In Ukrainian].
12. The Banker. Top 1000 World Banks ranking. Retrieved from <https://top1000worldbanks.com/>.

Стаття надійшла до редакції 10.07.2023

Прийнята до публікації 15.07.2023